

دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم اداری و اقتصاد
گروه حسابداری

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی حسابداری

تأثیر کیفیت اقلام تعهدی بر کارایی سرمایه‌گذاری
در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

استاد راهنما:
دکتر سید عباس هاشمی

استاد مشاور:
دکتر هادی امیری

پژوهشگر:
فاطمه امیدی

مرداد ماه 1390

کلیه حقوق مادی مرتب بر نتایج
مطالعات، ابتکارات و نوآوری‌های
ناشی از پژوهش موضوع این پایان
نامه متعلق به دانشگاه اصفهان
است.

دانشکده علوم اداری و اقتصاد
گروه حسابداری

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری خانم فاطمه امیدی، تحت عنوان

تأثیر کیفیت اقلام تعهدی بر کارایی سرمایه‌گذاری
در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

در تاریخ 1390 / 05 / 23 توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه
.....عالی..... به تصویب نهایی رسید:

1- استاد راهنمای پایان نامه: دکتر سید عباس هاشمی با درجه
علمی استادیار امضا

2- استاد مشاور پایان نامه: دکتر هادی امیری با درجه علمی
استادیار امضا

3- استاد داور داخل گروه: دکتر مهدی عربصالحی با درجه علمی
استادیار امضا

4- استاد داور خارج از گروه: دکتر سعید فتحی با درجه علمی
استادیار امضا

امضای مدیر گروه

سپاسگزارى

خدای را سپاس که به من توفیق اعطا نمود که پژوهش حاضر را به انجام برسانم. در راستای انجام این پژوهش همواره مورد لطف و عنایت عزیزانی بوده‌ام که بر خود لازم می‌دانم مراتب قدردانی خود را نسبت به آنها ابراز نمایم.

با خالصانه ترین مراتب تقدیر و تشکر از:

- اساتید ارجمند راهنما و مشاور، جناب آقای دکتر سید عباس هاشمی و آقای دکتر هادی امیری که همواره در طی این پژوهش دلسوزانه دانش و تجربیات ارزنده خویش را جهت به سرانجام رسیدن این پژوهش در اختیار اینجانب قرار دادند.
- اساتید گرانقدر داور جناب آقای دکتر فتحی و دکتر عربصالحی که با دقت فراوان این پژوهش را مطالعه و داوری نموده‌اند.
- معاونت محترم تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم اداری و اقتصاد، جناب آقای دکتر رنجبریان و مدیریت محترم گروه حسابداری دانشگاه اصفهان، جناب آقای دکتر عربصالحی که همواره بنده را مورد لطف و محبت خود قرار داده‌اند.
- اساتید محترم گروه حسابداری دانشگاه اصفهان که همواره از دریای علم و معرفتشان بهره برده‌ام.
- کارشناسان محترم گروه حسابداری، سرکار خانم حاج محمدی، سرکار خانم کریمی و کارشناس تحصیلات تکمیلی، سرکار خانم صالح بیگ که همواره موجبات تسهیل کارها را فراهم نموده‌اند.
- دوستان عزیزم خانم‌ها لیلا صفدریان، فریناز رستمی پور، مریم نوری زاده و آقای نوید خالقی که با راهنمایی‌های ارزنده خود سهم عمده‌ای در افزایش غنای پژوهش حاضر داشته‌اند.
- تمامی دوستان عزیزم که صمیمانه بنده را در انجام پژوهش حاضر یاری نموده‌اند

از ایزد منان توفیق روزافزون برای تمامی این عزیزان و سروران
آرزو دارم.

فاطمه امیدی

مرداد ماه 1390

تقدیم به اولین معلمان و فرشتگان
زندگیم

مادر عزیز و فداکارم:

که نیمی از وجودش ، ایثار و گذشت کامل است
و نیمی دیگر عشق و محبت

پدر عزیز و بزرگوارم:

که دل دریائیش آموزگار چگونه زیستتم بود

برادر و خواهر مهربانم:

که سلامت و موفقیتشان آرزوی همیشگی من است

چکیده

امروزه بسیاری از تصمیمات اقتصادی براساس اطلاعات حاصل از سیستم های اطلاعاتی حسابداری اتخاذ می‌شود. این تصمیمات شامل اختصاص منابع مالی شرکت به پروژه هایی چون تحصیل و نگهداری و یا کنارگذاری دارایی های سرمایه ای و توسعه سرمایه گذاری است، که برای شرکت ها جهت دستیابی به اهداف کلی آنها حیاتی می باشد. با توجه به محدودیت منابع، علاوه بر مسئله توسعه سرمایه گذاری، افزایش کارایی سرمایه گذاری از جمله مسائل بسیار با اهمیت می باشد. کارایی سرمایه گذاری مستلزم آن است که از یک سو، از مصرف منابع در فعالیت هایی که سرمایه گذاری در آن بیشتر از حد مطلوب انجام شده است، ممانعت شود (جلوگیری از مازاد سرمایه گذاری) و از سوی دیگر، منابع به سمت فعالیت هایی که نیاز بیشتری به سرمایه گذاری دارد، هدایت گردد (جلوگیری از کسری سرمایه گذاری). برای دستیابی به این مهم، گزارش های مالی یکی از منابع اطلاعاتی در دسترس بازار های سرمایه است که انتظار می رود نقش موثری در توسعه سرمایه گذاری و افزایش کارایی آن ایفا نماید.

هدف اصلی از پژوهش حاضر، تحلیل تاثیر کیفیت اقلام تعهدی بر کارایی سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت توصیفی-همبستگی است. روش گردآوری مباحث نظری این پژوهش کتابخانه‌ای بوده و برای جمع آوری داده‌ها از روش اسناد کاوی استفاده شده است. در این پژوهش ابتدا برای تخمین مدل‌ها جهت محاسبه متغیرهای اصلی، از اطلاعات مالی 90 شرکت عضو نمونه بین سالهای 1381 تا 1387 و از داده های ترکیبی و برای تعیین نوع داده های تابلویی از آزمون F لیمر و هاسمن استفاده شده است. برای محاسبه متغیر وابسته مدل اصلی از ارتباط بین رشد فروش و سرمایه گذاری استفاده شد و همچنین برای بدست آوردن متغیر کیفیت اقلام تعهدی از مدل مکنیچلس استفاده شده است. در انتها، از آزمون رگرسیون چند متغیره به روش تابلویی جهت تعیین تاثیر کیفیت اقلام تعهدی بر عدم کارایی سرمایه گذاری استفاده شده است.

نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که با افزایش کیفیت اقلام تعهدی، میزان عدم کارایی سرمایه گذاری کاهش یافته و در نتیجه، میزان کارایی سرمایه گذاری افزایش می یابد.

این نتیجه گیری مطابق با فرضیه های عدم تقارن اطلاعاتی و تئوری نمایندگی می باشد.

واژگان کلیدی: کیفیت اقلام تعهدی، کیفیت گزارشگری مالی، مازاد سرمایه گذاری، کسری سرمایه گذاری، کارایی سرمایه گذاری

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	1-1- مقدمه
1	1-2- تعریف موضوع و بیان مسأله‌ی پژوهشی
4	1-3- اهداف پژوهش
5	1-4- کاربرد نتایج پژوهش
5	1-5- فرضیه پژوهش
5	1-6- قلمرو پژوهش
6	1-7- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات کلیدی
7	1-8- خلاصه فصل

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

8	2-1- مقدمه
9	2-2- اهداف حسابداری و گزارشگری مالی
11	2-3- معیار کیفیت گزارشگری مالی
14	2-3-1- کیفیت سود حسابداری
15	2-3-2- پیدایش نظریه کیفیت سود
16	2-3-3- اهمیت ارزیابی کیفیت سود
17	2-4- عوامل موثر بر کیفیت گزارشگری مالی
20	2-4-1- مدیریت سود
21	2-4-2- کیفیت گزارشگری مالی در حوزه حسابرسی
22	2-4-3- کیفیت صورتهای مالی در مقایسه با کیفیت گزارشگری مالی
22	2-4-4- ارتباط نظام راهبری شرکت (حاکمیت شرکتی) و کیفیت گزارشگری مالی
23	2-5- رویکردهای مختلف برای ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی
25	2-5-1- رویکرد نیازهای استفاده کننده
27	2-5-2- رویکرد حمایت از سرمایه‌گذار/ سهامدار
28	2-6- روشهای بهبود گزارشگر مالی در حمایت از حقوق صاحبان سهام
31	2-7- مازاد سرمایه‌گذاری و کسری سرمایه‌گذاری
33	2-7-1- عدم تقارن اطلاعاتی و مشکلات ناشی از آن
36	2-7-2- تئوری نمایندگی

8-2- تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر مازاد و کسری سرمایه‌گذاری	38
9-2- پیشینه پژوهش	41
عنوان	صفحه

1-9-2- پژوهش‌های خارجی	41
2-9-2- پژوهش‌های داخلی	43
10-2- خلاصه	47

فصل سوم: روش پژوهش

1-3- مقدمه	48
2-3- نوع پژوهش	49
3-3- فرضیه پژوهش	49
4-3- قلمرو پژوهش	50
1-4-3- قلمرو مکانی	50
2-4-3- قلمرو زمانی	50
5-3- جامعه آماری	51
6-3- نمونه آماری و روش نمونه‌گیری	51
7-3- نحوه جمع‌آوری داده‌ها	51
8-3- مدل‌های مورد استفاده و محاسبه متغیرهای پژوهش	53
9-3- روش‌های آماری مورد استفاده در پژوهش	55
10-3- روش شناسی پژوهش	55
1-10-3- آزمون معنی‌دار بودن اثرات فردی F لیمر	56
2-10-3- مدل داده‌های تابلویی	56
3-10-3- مراحل تخمین مدل بوسیله داده‌های تابلویی	57
4-10-3- آماره هاسمن	57
11-3- آزمون‌های آماری و معیارهای استفاده شده به منظور مقایسه مدل‌ها	59
1-11-3- آزمون t	59
2-11-3- آزمون F	59
3-11-3- ضریب تعیین	59
12-3- فروض مدل کلاسیک	59
1-12-3- ناهمسانی واریانس	60
2-12-3- خود همبستگی جملات خطا	60
13-3- ابزار اندازه‌گیری و محاسبه متغیرها	61

62 ..... فصل 3-14- خلاصه

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

62 ..... 4-1- مقدمه

62 ..... 4-2- آمار توصیفی

صفحه عنوان

64 ..... 4-3- محاسبه متغیرهای پژوهش

65 ..... 4-4- فرآیند آزمون مدل نهایی

66 ..... 4-5- بررسی تاثیر کیفیت ارقام تعهدی بر عدم کارایی

66 ..... سرمایه گذاری

68 ..... 4-6- خلاصه

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها

69 ..... 5-1- مقدمه

69 ..... 5-2- خلاصه پژوهش

70 ..... 5-3- یافته‌های پژوهش

71 ..... 5-4- محدودیت‌ها

72 ..... 5-5- پیشنهادها

72 ..... 5-5-1- پیشنهاد کاربردی پژوهش

73 ..... 5-5-2- پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی

73 ..... 5-6- خلاصه

74 ..... پیوست‌ها

82 ..... منابع و ماخذ

فهرست جدول‌ها

عنوان

صفحه

جدول 3-1- لیست شرکتهای عضو جامعه آماری.....	52
جدول 4-1- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش	63
جدول 4-2- نتایج آزمون تحلیل رگرسیون ترکیبی.....	65
جدول 4-3- نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیون ترکیبی مدل نهایی پژوهش.....	67

فهرست نمودارها

عنوان

صفحه

نمودار 1-2- فرایند گزارشگری مالی	23
نمودار 2-2- ترسیم روابط نظری فرایند مازاد و کسری سرمایه گذاری	34

فصل اول

کلیات پژوهش

1-1-1- مقدمه

نقش ارقام تعهدی، بهبود کارایی گزارشگری مالی است. کیفیت ارقام تعهدی معیار تشخیص ابهام موجود در مورد گردش وجه نقد آتی شرکت می باشد. کیفیت ارقام تعهدی از نظر سرمایه گذاران به معنی نزدیکی سود حسابداری به وجه نقد می باشد. بنابراین کیفیت ضعیف ارقام تعهدی باعث می شود که مبهم بودن اطلاعات افزایش یافته و ریسک سرمایه گذاری نیز در پی آن افزایش داشته باشد. انتظار می رود کیفیت بالاتر ارقام تعهدی، کارایی سرمایه گذاری را با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین واحد تجاری و تامین کنندگان خارجی سرمایه بهبود بخشد. به عبارت دیگر، کیفیت بالاتر ارقام تعهدی عدم تقارن اطلاعاتی ناشی از مشکلات نمایندگی و در نتیجه هزینه سهامداران برای نظارت و پایش مدیریت را کاهش داده و به گزینش صحیح پروژه ها منجر می گردد. این امر، کارایی سرمایه گذاری را در پی خواهد داشت.

در این فصل از پژوهش، ابتدا مسأله اصلی پژوهش، اهمیت و ضرورت آن مورد بحث قرار می گیرد. سپس توضیحاتی راجع به اهداف و فرضیه پژوهش و کاربرد نتایج آن ارائه شده و در نهایت، این فصل با تعریف واژگان کلیدی به پایان خواهد رسید. در این فصل چارچوبی کلی از مسأله پژوهش ارائه شده است و در فصول بعدی چگونگی پاسخ دادن به این مسأله بیان شده است.

1-2-1- تعریف موضوع و بیان مسأله پژوهشی

صورت های مالی که نتیجه سیستم اطلاعاتی حسابداری است، چیزی جز یک کالا نیست. علت وجود حسابداری تقاضای

موجود برای اطلاعات مالی است و افزون بر این، حسابداران و واحد تجاری نیز توانایی و علاقه لازم را برای این اطلاعات دارند (نوروش، 1377). پس مفاهیمی نظیر کیفیت که برای کالاها و خدمات ارائه شده توسط شرکت ها و واحد های اقتصادی مطرح شده است، برای خدمات حسابداری از جمله محصول نهایی آن یعنی گزارش های مالی نیز قابل بحث و پیگیری است (بلکویی¹، 2000).

گزارش های مالی اطلاعات تلخیص و طبقه بندی شده از وضعیت مالی، عملکرد مالی، وانعطاف پذیری مالی واحد تجاری را نشان می دهد. صورت های مالی همچنین نتایج وظیفه مباشرت مدیریت حسابدهی آنها را در قبال منابعی که در اختیارشان قرار گرفته منعکس می کند. استفاده کنندگان صورت های مالی، برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی، غالباً خواهان ارزیابی وظیفه مباشرت یا حسابدهی مدیریت می باشند. عملکرد مالی واحد تجاری در برگیرنده بازده حاصل از منابع تحت کنترل واحد تجاری است. اطلاعات در مورد عملکرد مالی و تغییر پذیری آن برای برآورد ظرفیت واحد تجاری جهت استفاده مؤثر از منابع موجود آن و قضاوت درباره میزان اثربخشی استفاده احتمالی از منابع اضافی توسط واحد تجاری است (کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، 1386).

عملکرد کارا و اثر بخش بازار سرمایه مستلزم اعتماد فعالان بازار (شامل سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان) به فرآیند گزارشگری مالی است (حساس یگانه، 1384). سرمایه گذاران با استفاده از جریان های نقدی مورد انتظار شرکت از ارزش ویژه خود مطلع می شوند. طبق بیانیه مفاهیم شماره یک هیئت استانداردهای حسابداری مالی² اهداف گزارشگری مالی عبارت است از ارائه اطلاعاتی که برای سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان فعلی و بالقوه (و سایر استفاده کننده گان) در اتخاذ تصمیمات سرمایه گذاری، اعتبار دهی و سایر تصمیمات مربوط سودمند باشند و همچنین برای سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان بالفعل و بالقوه (و سایر استفاده کننده گان) در ارزیابی مبالغ، زمان بندی و عدم اطمینان جریان های نقدی آتی (نظیر پرداخت سود سهام و بهره) سودمند باشند. بیانیه مفاهیم بنیادی شماره یک هیئت استانداردهای حسابداری مالی فرض می کند سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان در ارزیابی

1 Belkaoui

2 Statement of Financial Accounting Concepts No.1

فرصت‌های سرمایه‌گذاری به اطلاعات جریان‌های نقدی علاقه مند هستند. اطلاعات تعهدی سرمایه‌گذاران را در برآورد خالص جریان‌های نقدی آتی و ریسک مرتبط به این جریان‌ها یاری می‌دهد (هیئت استانداردهای حسابداری مالی¹، 1978).

از کیفیت اقلام تعهدی به عنوان شاخصی برای ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی استفاده می‌شود. دلیل انتخاب این معیار این است که اقلام تعهدی، عامل اصلی برآورد جریان های نقدی آتی هستند و در صورتی که برآورد آن ها میزان خطا کمتر باشد، سود ها نشانه بهتری از جریان های نقدی آتی خواهند بود (بیدل² و همکاران، 2009).

بخش تعهدی سود به مراتب از بخش نقدی آن دارای اهمیت بیشتری در ارزیابی عملکرد شرکت می‌باشد. وجه نقد به دست آمده در طی یک دوره مالی، اطلاعات مربوطی به حساب نمی‌آید، چون وجه نقد شناسایی شده مشکلات زمانبندی و تطابق را دارد که می‌تواند منجر به اندازه‌گیری غیرصحيح عملکرد شرکت شود. برای کاستن از این مشکلات، اصول پذیرفته شده حسابداری در این مورد رهنمودهایی دارد تا دقت در اندازه‌گیری عملکرد شرکت را به وسیله استفاده از اقلام تعهدی، افزایش دهد تا مشکلات زمانبندی و تطابق شناسایی گردش وجه نقد در سود حسابداری را اصلاح کند. اقلام تعهدی سود حسابداری به دو جزء اختیاری و غیر اختیاری قابل تقسیم است. کیفیت اقلام تعهدی از نظر سرمایه‌گذاران به معنی نزدیکی سود حسابداری به وجه نقد می‌باشد. بنابراین کیفیت ضعیف اقلام تعهدی باعث می‌شود که مبهم بودن اطلاعات افزایش یافته و ریسک سرمایه‌گذاری نیز در پی آن افزایش داشته باشد (رسائیان و حسینی، 1387).

استفاده از کیفیت اقلام تعهدی بر این ایده استوار است که اقلام تعهدی توان اطلاع دهندگی سود را از طریق هموارسازی نوسان های جریان های نقدی بهبود می بخشد و هنگامی که از اقلام تعهدی به منظور برآورد جریان های نقدی و سود های آتی استفاده می شود، در صورتی که خطای اندکی در فرآیند تخمین اقلام تعهدی وجود داشته باشد (کیفیت اقلام تعهدی بالا باشد)، این برآورد ها بسیار قابل اتکا هستند (بیدل و همکاران، 2009).

1 Financial Accounting Standards Board (FASB)

2 Biddle

کیفیت بالاتر گزارشگری مالی عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت و تامین‌کنندگان مالی آن را کاهش می‌دهد. غالباً این گونه استدلال می‌شود که جریان بهتر اطلاعات موجب کاهش عدم تقارن اطلاعاتی می‌گردد. منشاء بخش عمده ای از عدم تقارن اطلاعاتی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و رشد شرکت‌ها است و بخشی نیز ریشه در روش‌های جمع‌آوری و گزارش اطلاعات توسط مدیریت دارد. عدم تقارن اطلاعاتی ناشی از فرصت‌های رشد و سرمایه‌گذاری به مدیریت امکان بیشتری برای دستکاری صورت‌های مالی می‌دهد تا بتواند به وسیله‌ی مبادلات خودی و همچنین افزون بر مزایای جریان خدمات، منابع را به خود منتقل کند. چنین تلاش‌هایی هزینه‌برند؛ چرا؟ چون فعالیت‌های مدیریت را از بیشینه‌سازی ارزش شرکت منحرف می‌کند و باعث ایجاد هزینه‌های نمایندگی می‌شود (رضازاده و آزاد، 1387).

مدیران شرکت‌ها باید با توجه به میزان فرصت‌های رشد در شرکت، سرمایه‌گذاری نمایند. اما درست‌هنگاهی که مدیران شرکت‌ها بی‌توجه به این مسئله، تصمیم‌های سرمایه‌گذاری را اتخاذ نمایند، موضوع مازاد یا کسری سرمایه‌گذاری مطرح می‌شود. زمانی که شرکت‌ها بیش از فرصت‌های رشد حاصل شده در سال، سرمایه‌گذاری نمایند، مازاد سرمایه‌گذاری¹ رخ داده است. هنگامی که شرکت‌ها متناسب با میزان رشد خود سرمایه‌گذاری نداشته باشند، دچار کسری سرمایه‌گذاری² شده‌اند (بیدل و همکاران، 2009). با توجه به مطالب بیان شده این پژوهش درصدد پاسخ به این سوال است که آیا کیفیت ارقام تعهدی بر کارایی سرمایه‌گذاری تأثیر دارد؟ برای دستیابی به این مهم، اثر کیفیت ارقام تعهدی بر عدم کارایی سرمایه‌گذاری بررسی می‌شود. در صورت اثرگذار بودن کیفیت ارقام تعهدی بر عدم کارایی سرمایه‌گذاری می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که این متغیر بر کارایی سرمایه‌گذاری نیز مؤثر است.

3-1- اهداف پژوهش

افزایش تنوع سرمایه‌گذاری پیچیدگی سازمانی را افزایش می‌دهد و منجر به عدم تقارن اطلاعات بین استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی و مدیران می‌شود. کیفیت ارقام تعهدی عامل مؤثری

1 Over Investment

2 Under Investment

جهت کاهش عدم تقارن اطلاعاتی است که می تواند بر ابعاد مختلف شرکت تاثیر داشته باشد.

گزارش های مالی اطلاعات قابل توجهی را در اختیار مدیران شرکت ها نیز قرار می دهد. باز خورد گزارش های مالی بر انتخاب ها و تصمیم های مدیران خصوصا تصمیم های سرمایه گذاری اثر گذار می باشد. این مساله که مدیران شرکت ها باید در هر زمان با توجه به میزان رشد شرکت اقدام به سرمایه گذاری نمایند، بسیار حائز اهمیت است. بدین منظور هدف از انجام این پژوهش تعیین تاثیر کیفیت ارقام تعهدی بر کارایی سرمایه گذاری است.

1-4- کاربرد نتایج پژوهش

گزارش های مالی منبع اطلاعاتی مناسبی برای مدیران به شمار می رود. هر چه گزارش های تهیه شده دارای کیفیت بهتر و مناسبتری باشند، تصمیمات اتخاذ شده بر اساس آنان صحیح تر می باشد، چرا که اعمال مدیران توسط سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان شرکت رصد می شود.

مدیران باید از گزارش های مالی به عنوان ابزاری جهت بهینه کردن تصمیم های خود استفاده نمایند. اینکه تا چه حد گزارش های مالی در زمینه تصمیم های سرمایه گذاری راه گشاست در این پژوهش بررسی گردیده است.

کیفیت حسابداری از جمله موضوعات چالش برانگیزی است که می تواند عامل مربوطی در مطالعات آتی در خصوص مدیریت سرمایه گذاری باشد. از سوی دیگر با توجه به اینکه تمرکز مالکیت شرکت ها در ایران بالاست و ساختار محافظت از سرمایه گذاران به نسبت ضعیف است، رعایت کیفیت گزارشگری مالی و بهبود آن می تواند برای سیاست گذاران بورس قابل توجه باشد.

1-5- فرضیه پژوهش

کیفیت ارقام تعهدی بر کارایی سرمایه گذاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر دارد.

1-6- قلمرو و روش پژوهش

هر پژوهش باید دارای قلمرو و دامنه مشخصی باشد تا پژوهشگر در تمامی مراحل پژوهش، بر موضوع پژوهش احاطه کافی داشته باشد و بتواند بر اساس آن نتایج حاصل از نمونه را به جامعه تعمیم دهد. قلمرو مکانی این پژوهش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد و قلمرو

زمانی این پژوهش سال 1381 الی 1387 می‌باشد. پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت توصیفی-همبستگی است. در این پژوهش برای جمع آوری داده‌ها از روش اسنادکاو استفاده شد. داده‌های مورد نیاز از صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و نرم افزارهای تدبیر پرداز و ره آورد نوین بدست آمده است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از مدل رگرسیون استفاده شده است. ابتدا برای تخمین مدل‌ها جهت محاسبه متغیرهای اصلی از اطلاعات مالی 90 شرکت عضو نمونه بین سالهای 1381 تا 1387 و از داده‌های ترکیبی و برای تعیین نوع داده‌های ترکیبی از آزمون F لیمر و هاسمن استفاده شده است. در مرحله بعد از آزمون رگرسیون چند متغیره به روش تابلویی جهت تعیین تاثیر کیفیت اقلام تعهدی بر عدم کارایی سرمایه گذاری استفاده گردیده است. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و استخراج نتایج پژوهش از نرم افزارهای Excel و Eviews استفاده شده است.

1-7- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات کلیدی

کیفیت گزارشگری مالی

کیفیت گزارشگری مالی به معنای دقیق و شفاف بودن گزارش‌های مالی است که به وسیله آن‌ها اطلاعات منتقل می‌گردد (بیدل و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۱۳).

اقلام تعهدی

تفاوت سود عملیاتی و وجوه نقد حاصل از عملیات به عنوان اقلام تعهدی شناسایی می‌شود (جونز¹، 1991: 193).

اقلام تعهدی اختیاری

آن دسته از اقلام تعهدی هستند که مدیریت واحد تجاری با استفاده از اختیارات خود می‌تواند اقلام تعهدی اختیاری را در محاسبه سود و زیان لحاظ کند و یا از آن‌ها چشم‌پوشی کند. به عبارتی دیگر اقلام تعهدی اختیاری، ابزاری است که مدیریت می‌تواند با استفاده از آن سود و زیان واحد تجاری را کاهش یا افزایش دهد (گور و همکاران²، 2002)

کارایی سرمایه‌گذاری

1 Jones

2 Gore et al

سرمایه‌گذاری به‌عنوان تابعی از فرصت‌های رشد شرکت فرض می‌شود. بنابراین زمانی سرمایه‌گذاری‌های شرکت کارا است که بین آن و سطح مورد انتظار سرمایه‌گذاری انحراف با اهمیتی مشاهده نگردد (بیدل و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۱۷).

کسری سرمایه‌گذاری

زمانی که سرمایه‌گذاری‌های شرکت متناسب با میزان رشد شرکت نبوده و کمتر از رشد شرکت، سرمایه‌گذاری‌ها انجام شود کسری سرمایه‌گذاری رخ داده است (بیدل و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۱۷).

مازاد سرمایه‌گذاری

زمانی که سرمایه‌گذاری‌های شرکت متناسب با میزان رشد شرکت نبوده و بیشتر از رشد شرکت، سرمایه‌گذاری‌ها انجام شود مازاد سرمایه‌گذاری رخ داده است (بیدل و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۱۷).